

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

(2025. FEBRUÁR, MÁRCIUS)

ELISMERÉSEK

* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei *Civil Díjjal* ismerték el **Várad** **Enikő**, a *Kárpátalja* hetilap munkatársának kiemelkedő közösségi tevékenységét. Az elismerést a görögkatolikus Hierotheosz Egyesület által működtetett Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ ítéli oda minden évben olyan szervezeteknek és magánszemélyeknek, akik példaértékű munkát végeznek a civil szektorban, hozzájárulva közösségeik fejlődéséhez. A díjátadóra 2025. február 7-én, a civilek napján került sor.

* *Lucskay Mihály-díjat* kapott **Marosi István** *Katakombaszolgálat Kárpátalján* című kötetéért. A díjadományozója a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye.

* Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériumának Minősítő Bizottsága döntést hozott a tudomá-

nyos fokozatok és címek odaítéléséről 2024. december 10-én. Ennek eredményeként a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola négy oktatója – **Dr. Kohut Erzsébet**, **Dr. Andrik Éva**, **Dr. Hnatik Katalin** és **Dr. Csonka Tetjana** – docensi címet szerzett. Az oktatók a docensi oklevelüket a Rákóczi-főiskola Tudományos Tanácsának ülésén vehették át február 12-én.

* *Summa cum laude* minősítéssel védte meg doktori értekezését **Tóth Attila**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földrajz és Turizmus Tanszékének oktatója. A nyilvános vita február 24-én zajlott a Pécsi Tudományegyetem Földtudományok Doktori Iskolájában, ahol a bírálóbizottság egyhangúlag elismerésre méltónak ítélte meg munkáját. *A vallás és a turizmus kapcsolódási pontjai Kárpátalján a turisztikai termékfejlesztés tükrében* című doktori értekezésében **Tóth Attila** Kárpátaljai vallási turizmusának sajátosságait

vizsgálta. A kutatás témavezetője **Dr. habil Gyuricza László** (CSc) volt.

* Esterházy János szellemiségében tevékenykedő, a magyar közösségeket kiemelkedően segítő egyházi méltóságot, illetve szervezetet díjazott a Rákóczi Szövetség. *Esterházy János-díjban* részesült a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete, amely több mint ezernégyszáz – három- vagy többgyermekes – vallásos nagycsaládot támogat. A díjat **Tarpai József**, a KMNE elnöke vette át.

* Kitüntették **Kacsó Attilát**, a 128. különálló hegyirohamdandár főtörzsőrmesterét – erről **Babják Zoltán**, Beregszász polgármestere számolt be hivatalos oldalán. A *Szülőföld védelmezője – a Beregszászi kistérség hőse* kitüntetését Babják Zoltán adta át március 3-án.

* **2025. március 13-án Pál Eszter**, a legendás *Pál István Szalonna és Bandája* remek népdalénekeسه *Liszt Ferenc-díjban* részesült.

*A kiemelkedő színművészeti, színészi, rendezői, dramaturgiai és színháztudományi, színházelméleti tevékenysége elismeréseként *Jászai Mari-díjban* részesült az ungvári származású **Ivaskovics Viktor** színművész.

* Március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából dr. Sulyok Tamás köztársasági elnök az alábbi magyar állami kitüntetések adományozta:

– a *MAGYAR ÉRDEMREND lovagkeresztje polgári tagozat:*

Jakab Eleonóra biológus, tanár, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adjunktusa, a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke részére a kárpátaljai magyar közösség érdekében végzett több évtizedes pedagógusi, oktatói, közéleti és karitatív munkája, valamint közösségépítő és evangélicizációs tevékenysége elismeréseként;

– a *MAGYAR ARANYÉRDEMKERESZT polgári tagozat:*

Svitlana Kabysh, Magyarország Kijevi Nagykövetségének üzletszervezési, külgazdasági és nagyköveti asszisztense részére fáradhatatlanul és magas színvonalon végzett szakmai tevékenysége elismeréseként;

Vízáver Magdolna nyugalmazott pedagógus részére a kárpátaljai magyar gyermekek anyanyelvi oktatását elősegítő áldozatos munkája és a szórványban élők magyarságtudatának megőrzését szolgáló elhivatott közéleti tevékenysége elismeréseként;

dr. Zékány Krisztina, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet Magyar Filológiai Tanszékének tanszékvezető docense részére az ukrainai magyar anyanyelvi nevelés területén végzett több évtizedes oktatói, tankönyvírói és -fordítói, illetve szerkesztői, valamint tudományos

és felsőoktatási szervezőmunkája, továbbá a kárpátaljai magyar kultúra megmaradását és továbbélését szolgáló tevékenysége elismeréseként;

– a *MAGYAR EZÜST ÉRDEMKERESZT* polgári tagozat:

Seder Ilona, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség választmányi tagja, Borzsovai Alapszervezetének elnöke részére a kárpátaljai magyarság identitásának és hagyományainak megőrzése, valamint a nemzeti összetartozás erősítése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként.

(Forrás: Magyar Közlöny).

* A beregszászi Rákóczi-napok keretében a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által alapított kítüntetéseket adták át.

– *Tomcsányi Hűségdíjat* kapott **Kohut Erzsébet**, a Biológia és Kémia Tanszék vezetője, docense, valamint **Izsák Tibor**, a Földrajz és Turizmus Tanszék helyettes vezetője, docense.

– A *Rákóczi-főiskoláért emlékérmét* **Libák Natálka**, az Ukrán Tanszéki Csoport docense és **Pallay Dezső**, a Matematika és Informatika Tanszék adjunktusa kapta.

– A *Rákóczi-főiskola kiváló dolgozója* kítüntetést **Sass Erika** és **Illés Enikő** könyvtárosok, valamint **Pilip Tímea**, a Tanulmányi Osztály és **Gazdag István**, a gazdasági részleg munkatársai kapták.

Gratulálunk a díjazottaknak!

FONTOSABB ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK

FEBRUÁR

* *Kárpátalja népi textiliái és díszítőművelei* címmel szervezett workshopot a Hagyományok Háza Hálózat Kárpátalján, az ungvári várban.

* Ungváron a Paperova könyves-kávézóban megtartotta első öszejevetelét a Magyar OlvasóKlub, ahol a közös beszélgetés, az irodalom szeretete és a közösségformálás a lényeg. Szervezője és vezetője a técsői származású **Balogh Renáta**, aki magyar nyelvet tanít és Ungváron él. Magánvállalkozó, 2016-ban megalapította a Live Learn nyelvviskolát, amelyet azóta is sikeresen működtet.

* A megyeszékhelyen, az Uzshorod Galériában megnyílt *A kő mágiája* című kiállítás, amelyen az Ukrán Művészek Országos Szövetsége kárpátaljai szervezetének több mint ötven alkotója vett részt a javasolt téma saját értelmezésével.

* A munkácsi református gyülekezet hálaadó istentisztelet keretében emlékezett egykori lelkészére, néhai **Gulácsy Lajos** püspökre születésének 100. évfordulója alkalmából. Az eseményt **Zán-Fábián Sándor** püspök nyitotta meg.

* A magyar széppróza napján. A magyar írók műveiből felolvasásokat tartottak a tanintézetekben és közkönyvtárakban.

A magyar széppróza napján tizennyolc diák vette át a mesterképzés elvégzéséről szóló oklevelét az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében. Az okleveleket **Spenik Sándor** igazgató és **Cseh Áron** vezető konzul nyújtotta át a magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika és fizika szakokon (nappali és levelező tagozaton) végzett diákoknak. A jelenlévők közül tízen már a második oklevelüket vették át.

* Három éve a háborúban: a kárpátaljai magyarság túlélési küzdelmeiről, gondjairól és az eljövendő béke reményéről fejtette ki gondolatait **Dupka György** a hirado.hu-nak (<https://hirado.hu/kulfold/cikk/2025/02/14/minel-tovabb-tart-a-haboru-annal-kevesebb-magyar-marad-veszjoso-helyzetjelent-es-erkezett-karpataljarol?fbclid=>).

* Kőbányán, az Újhegyi Közösségi Házban tartották meg az *Ari-Zóna* című programsorozat legújabb találkozóját. **Ari Fabbro** költő, a program vezetője ezúttal a kárpátaljai születésű **Dalmay Árpád** nyugalmazott tanárt, újságíró-t hívta meg, aki *Adalékok Petőfi életrajzához* címmel tartott előadást.

* Felavatták a **Kassai Antal** (Bercsényifalva, 1921 – Ungvár, 1991) tájfestő, Boksay-tanítvány tiszteletére készült miniszobrot az ungvári járási Bercsényifalván (Dubrinicsi), a kultúrház előtt. Alkotója **Roman Murnik**.

* Elgondolkodtató és egyben figyelemfelkeltő cikket közölt a *Mandiner* c. hetilap *Ahol ukrán árvák magyarrá válnak* címmel. A kiadvány munkatársai ezúttal a kárpátaljai Ráton jártak, és riportot készítettek a háború árnyékában is működő Szent Mihály Gyermekotthonról. Az intézmény megszólaltatott alapítója, **Majnek Antal** nyugalmazott püspök sajnálkozva állapítja meg: az itt nevelkedett gyerekek közül egy sincs már Kárpátalján. „Mind Magyarországon, Szlovákiában, Lengyelországban és Németországban élnek. És ez nem csak a háború hozadéka.” A helyi iskolák, mint a munkácsi líceumok vagy a beregszászi főiskola, a püspök megfogalmazása szerint Magyarországnak képezik a fiatalokat s nem Kárpátaljának.

* Könyv- és folyóiratbemutatót tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kótyuk István Filológia Campusán. **Gál Adél**, a Magyar Tanszéki Csoport docensének munkáját mutatták be. Az „*Elmúlik, Istenünk...*” A temetkezés és az énekdiiktálás szokása és kézira-

tos emlékei az ugocsai református közösségekben című monográfiát **Kész Margit**, a Magyar Tanszéki Csoport docense ismertette.

* Az egykori beregvidéki festő, **Veres Péter** (1943–2004) műveit bemutató emlékkiállítás nyílt Beregszászon, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) Na'Conxypan Galériájában. **Veres Ágota** festőművész, Veres Péter lánya köszöntőjében elmondta, hogy egy 20 éve eltávozott művész életművét szemlélik jelen kiállítással.

* *A háború hatása a kárpátaljai magyar közösségre* címmel tartott konferenciát a Nemzetpolitikai Kutatóintézet (NPKI) az orosz–ukrán háború kitörésének harmadik évfordulóján. A konferencián az érdeklődők előadásokat hallhattak a háború kitörése után Magyarországra áttelepült kárpátaljaiak életéről, valamint a Kárpátalján maradtak helyzetéről. Mások mellett előadást tartott **Ferenc Viktória**, a Fidesz európai parlamenti képviselője.

* A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja alkalmából a Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága (GKNT), a Iustitia Gulág- és Gupvikutató Intézete és a Magyar Nemzeti Múzeum az Alapjogokért Központ közreműködésével nemzetközi tudományos konferenciát rendezett. A téma kutatói hét szek-

cióban mutatták be a kommunista diktatúrák eszmei és jogi hátterét, a szovjet terror intézményrendszerét, továbbá a szovjet minta magyarországi és kelet-közép- és délkelet-európai (Ukrajna, Csehszlovákia, Lengyelország, Románia és a Balkán) megjelenési formáit.

Előadást tartott mások mellett **dr. Dupka György** (ügyvezető elnök, GKNT; titkár, Szolyvai Emlékpark Alapítvány; tudományos főmunkatárs, Iustitia GGKI).

* A kommunizmus áldozatainak emléknapján *Nyughelyük ismeretlen. A kommunista diktatúra idején jeltelen sírba temettek földi maradványainak felkutatása és azonosítása* címmel szervezett nemzetközi tudományos konferenciát a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB). Az ülésen magyar, lengyel, cseh, szlovák, szlovén, moldvai, ukrán és más külföldi szakemberek számoltak be kutatási eredményeikről. Az előadók egyike volt **Dupka György**, aki *A kommunista diktatúra áldozatai földi maradványainak felkutatása, beazonosítása, emlékhelyek kialakítása Kárpátalján és a Kárpátokon túli régióban* címmel tarott vetítéses előadást.

* A Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) szervezésében került sor **Marosi István** *Katakombaszolgálat Kárpátalján; A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye a kommunista egyházüldözés időszakában (1944–*

1989) című könyv bemutatójára, amely a kárpátaljai görögkatolikusok XX. századi üldöztetését dolgozza fel, amelyet a Nemzeti Emlékezet Bizottsága jelentetett meg tavaly év végén. **Marosi István** többek között elmondta: a szovjet politika ezt a magyar világot, ezt a magyar közösséget akarta eltörölni a görögkatolikus egyház megszüntetésével.

* A Nemzeti Színházban került színpadra az „*Uram, segíts haza minket!*” című emlékműsor a kommunizmus áldozatainak emléknappja alkalmából a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház előadásában, amely Kárpátalján is nagy sikerrel debütált. A közönség vastappsal fogadta **Fornosi D. Júlia, Gál Natália, Hecz Jázmin, Orosz Ibolya, Vass Magdolna** színésznők szívből jövő előadását. Hangfelvételen közreműködtek: **Ferenci Attila, Jakab K. Tamás, Orosz Melinda, Séra Dániel, Sótér István, Szilvási Szilárd.**

A műsorban elhangzó szövegek részletek **Dupka György** és **Molnár D. Erzsébet** kutatásaiból. A műsorban látható fényképek és videórészletek **Molnár D. Erzsébet** gyűjtései, illetve nyilvánosan elérhető anyagok. Színpadra alkalmazta: **Gál Natália.**

* Viskén egykori szülőházánál, a ma róla elnevezett kulturális központként működő intézmény falán található emléktáblánál csendes

koszorúzással emlékeztek meg **Fodó Sándorról**, a KMKSZ alapító elnökéről. A helyi református temetőben **Czébely Lajos** költő, helytörténész emlékezett vissza az egykori kisebbségi élharcosra. A kárpátaljai magyarság egykori polgárjogi aktivistája idén lenne 85 éves.

* Budapesten a Kárpátaljai Szövetség és a Szolyvai Emlékpark Alapítvány közös eseményén bemutatásra került *Az emlékezés és a szívkegyhelye* című film (<https://www.youtube.com/watch?v=PIu2vrJDwww&t=1s>). A kárpátaljai németek és magyarok kollektív büntetését megjelenítő dokumentumfilmhez kapcsolódóan **dr. Seremet Sándor** történész, a Kárpátaljai Szövetség főtitkára moderálásában **dr. Tóth Mihály** alkotmányjogász, a Szolyvai Emlékpark Alapítvány elnöke, **dr. Dupka György** és **Zubánics László** történész, a Szolyvai Emlékpark Alapítvány vezetőségének tagjai osztották meg gondolataikat az esemény résztvevőivel.

* Ismét Kárpátaljára látogatott **Tóth Péter Lóránt** Radnóti-, Latinovits- és Pro Cultura Hungarica díjas kunszentmiklósi versvándor. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület közreműködésével az Ungvári járási Ráton és Szürtében szavalt József Attila-verseket és mesélt történeteket a költőről.

* A Munkácsy Mihály Magyar Ház és Magyarország Ungvári

Főkonzulátusa szervezésében Munkácsy Mihály születésének 181. évfordulóját méltatták a Latorca-parti városban. Az esemény a világhírű magyar festőművész mellszobrának megkoszorúzásával vette kezdetét. Ezt követően az érdeklődők művészettörténeti előadást hallgattak **dr. Boros Judit** tolmácsolásában. A kutató arra a kérdésre adott választ, hogy miért szeretjük Munkácsy képeit.

* A Hír FM Rádió *Farkasverem* című 45 perces műsorának vendége **dr. Dupka György** történész, író, kultúrpolitikus volt. **Velkovics Vilmos** szerkesztő-műsorvezetővel a kárpátaljai múltfeltárásról, az elhunytak azonosításáról, tömegsírok feltárásról, a Szolyai Emlékparkról és a harmadik éve tartó háborúról beszélgettek.

MÁRCIUS

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) és a Beregszászi Szent Kereszt Római Katolikus Plébánia szervezésében megtartották az ungvári egyetem doktorandusza, **Dupka Nándor Pásztor Ferenc vértanú** című könyvének bemutatóját a Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokházban. Az eseményt a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség nevében **Molnár János** esperes-plébános, püspöki

helynök nyitotta meg. Köszöntőt mondott **Lucsok Péter Miklós** O.P., a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye püspöke és **Fülöp Andrea** beregszászi konzul. A kiadványt bemutatta: **dr. Zubánics László** történész, docens, az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszék vezetője. Egybehangzó vélemény, hogy a kárpátaljai római katolikus egyház és 19 plébánosa kegyetlen üldözést élt át a Szovjetunió területén. A kommunista egyházüldözés időszakában Pásztor Ferenc vértanú mindvégig elkötelezett volt a katolikus egyház, a Vatikán mellett, a megalkuvás helyett a halált választotta. Ebben a gondolatkörben mondott zárszót **Dupka Nándor**, az UNE Történelem és Régészet Doktori Iskolájának doktorandusza, aki a püspökségnek javasolta a hitvalló vértanú boldoggá avatásával kapcsolatos ügyintézés elindítását.

Közreműködött: **Marcák Gergely** költő, verséneklő, aki gitárkísérettel előadta a lágerballadát, **Horváth Sándor** *Kis haza* és **Füzesi Magda** *A kis sikátor balladája* című megenésített verseit. Az esemény a Pásztor Ferenc-emléktábla megkoszorúzásával fejeződött be.

* A Munkácsy Mihály Magyar Házban *A 20. század titkai* címmel könyvbemutatót és kötetlen beszélgetést szerveztek a történelem

rejtett igazságairól **Zolcer János** íróval, televíziós producerrel, aki személyesen találkozott a történelem meghatározó alakjaival, köztük *Mihail Gorbacsovval*, *George H. W. Bush-sal* és *II. János Pál* pápával. Az előadás során a szerző olyan kérdésekre is választ adott, amelyek a történelemkönyvekben nem találhatók meg: *Miért mondott le a trónról Habsburg Ottó? Sztálint valóban megölték? Kik álltak Kennedy meggyilkolása mögött? Léteznek földönkívüliek az 51-es körzetben? Volt-e atomrakéta Magyarországon vagy Szlovákiában?*

* **Andrij Antonyjev** kárpátaljai grafikus és festőművész munkáiból nyílt kiállítás a Munkácsy Mihály Magyar Házban.

* Az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központban tartották meg az *Isten szolgája, Orosz Péter Pál élete és vértanúsága (1917–1953)* című konferenciát, amelyet a hitvalló pap boldoggá avatására készülve és a katolikus egyház 2025. jubileumi éve keretében szerveztek.

* Magyarország Ungvári Főkonzulátusa a Kárpátaljai Megyei Katonai Közigazgatással együttműködve 2024-ben az ungvári Kárpáti Kiadónál jelentette meg **Tarasz Sevcsenko** születése 210. évfordulójának tiszteletére a költő válogatott verseit ukrán és magyar nyelven. A kétnyelvű kötet bemutatására Ungváron, a

Kárpátaljai Népi Irodalmi Múzeumban került sor. Köszöntő beszédet mondott **Vaszil Huszti** költő, az irodalmi múzeum vezetője, az Ukrán Nemzeti Írószövetség Kárpátaljai Megyei Szervezetének elnökhelyettese, **Bacsikai József**, Magyarország ungvári külképviseletének főkonzulja, **Viktor Braszlavec**, a Kárpáti Kiadó igazgatója, **Erfán Ferenc**, a szépművészeti múzeum igazgatója, akik méltatták a kétnyelvű könyvet, kitértek létrejöttének részleteire. Elhangzott, Magyarország Ungvári Főkonzulátusa a Kárpáti Kiadóval közösen két nyelven – ukránul és magyarul – már megjelentette Petőfi Sándor *Az apostol* és *János vitéz* című elbeszélő költeményeit, így ez a mostani már a harmadik könyv. A kiadványt kárpátaljai könyvtárak és iskolák mellett Magyarországra is eljuttatják majd.

* Kiállítás nyílt **Ungvári (Kubicska) Lajos** szobrászművész tiszteletére Perecsenyben, a helyi múzeumban – közölte a Perecsenyi Városi Tanács. A perecsenyi származású szobrász kiállítását születésének évfordulója apropóján nyitották meg. Az eszenyi származású, Budapesten élő **Kovács Sándor** honismereti történész által összeállított kiállítást **Meskó János**, az Ungvári Magyar Ház tárlatvezetője mutatta be. **Matl Péter** Munkácsy-díjas szobrászművész **Ungvári Lajos** szobrász munkásságával kap-

csolatosan szintén megosztotta gondolatait a jelenlévőkkel. A kiállítás **Kovács Sándor** és **Zubánics László**, a KMMI elnöke anyagi támogatása révén került Perecsénybe.

* Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc évfordulójára szervezett megemlékezést a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Fodó Sándor Kulturális Központ. **Gyebnár István**, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivője **Orbán Viktor**, Magyarország miniszterelnökének honfitársaihoz idézett szavait tolmácsolta a jelenlévők felé. Ünnepi beszédet mondott **Ferenc Viktória**, a Fidesz EP-képviselője, **Nagy-Vargha Zsófia**, a Kulturális és Innovációs Minisztérium fiatalokért felelős helyettes államtitkára. A továbbiakban a résztvevők megkoszorúzták a főiskola bejáratánál lévő Kossuth-emléktáblát, a beregszászi színház falán lévő Petőfi-emléktáblát, valamint Petőfi Sándor szobrát az Arany Páva épületénél.

* Nyolc kárpátaljai magyar sajtóorgánium döntött egy közös szervezet megalapításáról Beregszászon. A Kárpátaljai Magyar Médiaegyesület nyolc alapítója a *Kárpátalja hetilap*, a *Kárpátalja ma*, a *Kárpáti Igaz Szó*, a *Kárpát-info*, a *Karpat.in.ua*, a *Pulzus FM*, a *Rákóczi Média centrum* és a *TV21 Ungvár*. Az egyesület alapító ok-

iratában megfogalmazta fő céljait: összefogja a kárpátaljai magyar újságírókat, médiaszakembereket és a szerkesztőségek munkatársait, ösztönzi és elősegíti a kapcsolatok kialakítását és megerősítését a szakemberek között. A KMME alapító tagjainak döntése alapján **Darcsi Karolina**, a *Kárpátalja* hetilap főszerkesztője került a szervezet élére, társelnökként pedig **Dunda György**, a *Kárpáti Igaz Szó* lapigazgatója segíti munkáját.

* A Munkácsi Szent István Liceumban az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulója alkalmából könyvbemutatóval egybekötött megemlékezést tartottak a márciusi ifjak tiszteletére. Az esemény résztvevőit, díszvendégeit **Mihalovics Attila** igazgató köszöntötte. A tanintézet diákjai zenés-irodalmi összeállítás keretében elevenítették fel a dicsőséges történelmi napokat.

Az anyaországi **Hortobágyi Arnold** bencés atya imát mondott a hősökért és a túlélésért küzdő kárpátaljai magyarokért. **Dr. Dupka György** történész, felelős kiadó a katolikus hitélettel, az egyházüldözéssel foglalkozó kárpátaljai kiadványokkal és a tematikus kiállításokkal kapcsolatosan osztotta meg gondolatait. **Dr. Zubánics László** történész, docens, az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció

Tanszékének vezetője felelevenítette a magyar nemzet kiemelkedő történelmi eseményeit, majd **Dupka Nándor** mutatta be *Pásztor Ferenc vértanú* – „Hitét nem tagadta meg, inkább a halált választotta” című könyvét.

Dupka Nándor, az UNE Történelem és Régészet Doktori Iskolájának PhD-hallgatója vetítéssel egybekötött előadásában szólt a Kárpátaljai Római Katolikus Egyház üldözött papjairól és hitvallóiról, köztük Pásztor Ferenc vértanú tragikus történetéről, akinek a kommunista rezsim általi meghurcoltatását az NKVD/KGB nyomozati aktája alapján dolgozta fel.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Esztergom termében a „GENIUS” Jótekonysági Alapítvány szervezésében sor került a ZeneVarázslat képzés és hangverseny soron következő alkalmára. A ZeneVarázslat-mozgalom **Várnagy Andrea** vezetésével valósul meg vidékünkön.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI), a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK), az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ), a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében és közreműködésével az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörésének évfordulóján az

orosz–ukrán háború miatt csendes koszorúzás zajlott a hagyományos emlékhelyeken – Ungváron, Munkácson, Beregszászon, Nagyszőlősen, Técsőn és más településeken.

* A nemzeti ünnep alkalmából a tiszabökényi köztemetőben **Fóris István**, Kossuth hadnagya sírjánál megemlékezést tartottak a helyi Tisza Csillag kórus (művészeti vezető: **Kovály Csilla**) szervezésében a történelmi egyházak lelkipásztornak közreműködésével. A Himnusz elhangzása után ünnepi beszédet mondott **Hunyadi Attila** Máramaros-ugocsai esperes, helyi református lelkipásztor, **Kótonovics István** görögkatolikus áldozópap, **Hernádi Balázs Lehel** ferences atya, az Árpád-házi Szent Erzsébet templom plébániai kormányzója és **dr. Dupka György** író, történész, Tiszabökény díszpolgára.

* Beregszászon a hagyományokhoz hűen a református templomban gyűltek össze nemzeti ünnepünk méltatására, ahol **Cserniga Gyula** lelkipásztor hirdette Isten ígétjét. Ezután csendes koszorúzásra került sor Petőfi Sándor lánglelkű költő szobránál, aki kiemelkedő szerepet töltött be a magyarság lelki összetartozásában a szabadságharc ideje alatt és napjainkban is. Mások mellett koszorúzott **Dobsa István**, a KMKSZ ISZ elnöke, **dr. Zubánics László**, az UMDSZ és a KMMI elnöke,

Dupka Nándor, a MÉKK elnökségi tagja, **Birta Zoltán**, a Pulzus Rádió főszerkesztője.

* Nagyszőlösön, a Perényi Zsigmond Középiskolában emléktáblát avattak **Keresztyén Balázs** (1949–2007) pedagógus és közéleti személyiség tiszteletére. A kezdeményezők **Margitics Ildikó**, a Szelíd Lovas Népfőiskola vezetője, valamint **Nyibilevics Mónika**, a tanintézet igazgatónője voltak.

* Az MR1 Kossuth Rádió *Határok nélkül* című műsorának adásában **Dupka György**, a Szolyvai Emlékpark Alapítvány felelős titkára, a GKNT ügyvezető elnöke nyilatkozott a GULAG/GUPVI-kutatás legújabb kárpátaljai eredményeiről. A teljes adás a Médiaklikk.hu honlapon érhető el.

* Lakitelek. A magyar kultúra hagyományait megőrkítő oázisban a Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) *Kihívások és lehetőségek az aktív időskorért* címmel rendezte meg XXI. stratégiai konferenciáját, amelyen az anyaországi, az erdélyi, a kárpátaljai, a felvidéki, a délvidéki és a Mura-vidéki intézmények, szervezetek vezetői, szakemberei vettek részt. Az eseményen jelen volt mások mellett **dr. Dupka György** művelődéstörténész, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (www.kmmi.org.ua) igazgatója.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői a szépkorúakhoz kötődő közművelődési jó gyakorlatokról fejtették ki gondolataikat.

* **Berecz András**, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett Kossuth-díjas énekes, mesemondó, népmesegyűjtő, folklórkutató és előadóművész a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ungvári Középszintű Szervezetének meghívására Kárpátaljára érkezett. Ungváron, Nagydobronyban és Csapon szerzett felejthetetlen élményt azok számára, akik készek voltak nyitott szívvel fogadni a mesét.

* Az immár 33 éve indult, 1992–2025 között Ungváron megjelenő *Kárpátaljai Magyar Könyvek* sorozat 313. kiadványa már a KMMI honlapján is elérhető: *Mozaikkockák Kárpátalja múltjából. Egy tájkutató jegyzetei (In memoriam Váradi-Sternberg János)*. Köszönet mindazoknak, akik elősegítették a tanulmánygyűjtemény kiadását, hogy méltóképpen adózzunk vidékünk nagyszerű tájkatatója, **Váradi-Sternberg János** történész professzor emlékének, aki munkáival hozzájárult vidékünk múltjának alaposabb megismertetéséhez. A kiadvány anyagát lektorálta és jegyzetekkel ellátta: **dr. Zubánics László**.

* **Ihor Rosko**, az Ungvári Városi Gyermekkórház nyugalmazott

igazgatója tárlatmegnyitójára került sor az Ungvári Magyar Házban. Az *Orvosok ecsettel* elnevezésű sorozat részeként a tárlatot **dr. Zubánics László**, az UMDSZ és a KMMI elnöke nyitotta meg.

* A hagyományhoz híven a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Rákóczi-napok programsorozatán belül nyitották meg a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) *Tavaszi Tárlatát* a Na'Conxypan Galériában. A kiállítást **Kulin Ágnes**, a RIT elnöke, a galéria kurátora nyitotta meg és mutatta be. **Orosz Ildikó**, a Rákóczi-főiskola elnöke, a Rákóczi-napok házigazdája szintén köszöntötte az alkotókat. A tárlaton a RIT 22 művésze állított ki: **Berecz Margit, Baraté Ágnes, Dikun György, Erfán Ferenc, Gogola Zoltán, ifj. Habda László, id. Hidi Endre, Hrabár Natália, Homoki Gábor, Matl Péter, Kalitics Erika, Klisza János, Kopriva Attila, Kulin Ágnes, Kutasi Csaba, Réti János, Román János Pál, Soltész István, Szocska László, Tóth Róbert és Villasek Tibor.**

* Budapest. Lezajlott a kárpátaljai kutatókat (**Bimba Brigitta, dr. Dupka György, dr. Molnár D. Erzsébet**) is tömörítő Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága közgyűlése a Kárpátaljai Szövetség székházában. Az eseményt **dr.**

Bognár Zalán történész, a Károli Gáspár Református Egyetem docense, a Iustitia Gulág- és Gupvikutató Intézetének igazgatója, az egyesület elnöke nyitotta meg. A napirendi pontok elfogadása után **dr. Dupka György** történész, az egyesület ügyvezető elnöke szakmai beszámolót tartott a Társaság 2024. évi sokrétű tevékenységéről, a történész tagok kutatási eredményeiről.

* A Magyar Művészeti Akadémia Makovecz-termében az Élőfolyóirat est vendége ezúttal a *Bárka* folyóirat volt. Köszöntőt mondott **Vári Fábrián László**, az MMA Irodalmi Tagozatának vezetője. A lapszámok bemutatójában közreműködött: **Farkas Wellmann Éva** költő, főszerkesztő-helyettes, **Nagy Koppány Zsolt** író, az MMA levelező tagja, **Szilágyi Enikő** színművész és **Zalán Tibor** költő, az MMA levelező tagja. Zenei közreműködő: a Hangraforgó együttes. Az est házigazdája: **Elek Tibor** irodalomtörténész, a *Bárka* folyóirat főszerkesztője volt.

* Nyomdába került az *Együtt* irodalmi folyóiratunk szerzői köréhez tartozó **Lévai Aliz Mária** (Bótrágy, 2002) versgyűjteménye és **Megyeri Edit Tünde** (Nagyszőlős, 1972) első regénye.

Lévai Aliz Mária: Mint teknős a páncélt. Versek. Előretolt Helyőrség Íróakadémia, 2025. A fülszöveg

szerint az Előretolt Helyőrség Íróakadémián tanuló, 2021-től publikáló **Lévai Aliz Mária** költő első verseskötete „*a szorongás, az erőszakba ágyazott világ, az otthontalanság érzetének lírája.*”

Megyeri Edit Tünde: *Akik gyufát árultak.* Regény. Alfabet Kiadó, 2025. Az utóbbi évtizedben prózai írásaival jelentkező földinknek, aki Rábaszentandrásón él ez az első regénye. Mit kínál a kötet? „*Három fiatal lány a felnőtté válás küszöbén, akiknek sorsát fenekestül felfordítja egy rövidesen bekövetkező történelmi fordulat. Hogyan lehet túlélni a peremvidéken egy birodalom bukását? Milyen nehézségekkel kell szembenézni nőként a farkastörvények mentén szerveződő új világban? Györgyi, Julis és Irén történetét a szomszéd kislány, Szép Zsuzsika meséli el, miközben az események sodrásában az ő élete is örökre megváltozik.*”

A regény betekintést nyújt egy évtizedekig elzárt magyar kisebbség életébe – a kárpátaljai magyarok mindennapjaiba, méghozzá a rendszerváltás idején.

Ukránok, oroszok, zsidók és magyarok; kényeszerű döntések, emberi gyarlóságok, a maffia és az anarchia születésének hajnala, és mindeközben a szerelem ébredése.”

Gratulálunk a szerzőknek!

KÖNYVESPOLC – 2025

Az *Együtt* című irodalmi-művészeti-kulturális-humán tudományi folyóirat 2002–2025 között megjelent számai itt tekinthetők meg:

<http://kmmi.org.ua/konyvtar/folyoiratok/egyutt>

<https://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=595>

KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖNYVEK

(Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: **Dupka György**)

MEGJELENT

* **Mozaikkockák Kárpátalja múltjából. Egy tájkatató jegyzetei (in memoriam Váradi-Sternberg János).** Kárpátaljai Magyar Könyvek 313. Lektorálta és jegyzetekkel ellátta: **dr. Zubánics László.** Felelős szerkesztő: **dr. Zékány Krisztina.** Borító, műszaki szerkesztő: **Dupka Zsolt.** UNE UMOTI–Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2024. ISBN 978-615-5757-49-5, ISSN 1022-0283. Tárolt változat: <https://kmmi.org.ua/konyvtar/konyvek/reszletes/mozaikkockak-karpatalja-multjabol-egy-tajkatato-jegyzetei-in-memoriam-varadi-sternberg-janos>

* **Dupka Nándor:** *Pásztor Ferenc vértanú.* „*Hitét nem tagadta*

*meg, inkább a halált választotta". A Kárpátaljai Római Katolikus Egyház hitvallói (1945–1991) Kárpátaljai Magyar Könyvek 314. Lektorálta: **dr. Dupka György, dr. Zubánics László.** Szerkesztette: **Kövy Márta.** Borító, műszaki szerkesztő: **Dupka Zsolt.** A címlapon: Pásztor Ferenc portréja. KMMI–Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2025. ISBN 978-615-5757-46-4, ISSN 1022-0283. Tárolt változat:*

https://kmmi.org.ua/uploads/attachments/books/books-pdf/2025/DN_Pasztor_001-281_j_compressed.pdf

ELŐKÉSZÜLETBEN

Szöllősy Tibor: *Őszi rajzás.* Tollal mentett tanulságos események, történetek (folytatás). Kárpátaljai Magyar Könyvek 306. MÉKK–Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2025.

Shrek Tímea: *Kárpátaljai mesék.* Kárpátaljai Magyar Könyvek. MÉKK–Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2025.

Dupka György: *Magyar hadifogoly rabtáborok helyszínelése a Baltikumban, 1944–2022.* Szolyvai Emlékpark–MÉKK, Ungvár–Budapest, 2025.

Összeállította: Dupka György

SZERZŐINK

BALÁZS-ARTH VALÉRIA – 1956 (Szabadka)
DUPKA GYÖRGY – 1952 (Tiszabökény–Budapest)
CSUDAY CSABA – 1944 (Budapest)
KOVÁCS SÁNDOR – 1954 (Eszény–Budapest)
KÉSZ BARNABÁS – 1973 (Salánk–Nyíregyháza)
LÉPHAFT PÁL – 1952 (Újvidék)
MARCSÁK GERGELY – 1990 (Beregszász)
MIKLÓSSI SZABÓ ISTVÁN – 1977 (Sepsiszentgyörgy)
NAGY LÁSZLÓ (1925–1978)
SERES ATTILA – 1975 (Budapest)
SZ. KÁRPÁTHY KATA – 1999 (Beregújfalu)
VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ – 1951 (Mezővári–Nyíregyháza)
VIOLA SZANDRA – 1987 (Budapest)
ZÁN FÁBIÁN BALÁZS – 2005 (Mezővári–Budapest)

Lapszámunkat a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága tagjainak – Baraté Ágnes (borító belső), Erfán Ferenc (147. o.), Gogola Zoltán (40. o.), id. Hidi Endre (40. o.), Kopriva Attila (37. o.), Kulin Ágnes (borító belső), Kutasi Csaba (18. o.), Réti János (29. o.), Soltész István (33. o), Tóth Róbert (borító, 39. o.), Veres Ágota (41. o.) – tavaszi tárlatán kiállított munkáival illusztráltuk.